

درباره اسکریمین جی هاوکینز

جادوگری با صداهای عجیب

امیر بهاری

در فیلم «عجیب‌تر از بهشت» به کارگردانی «جیم جارموش» از یک قطعه موسیقی با عنوان «من تو را جادو کرده‌ام (I Put A Spell On You)» استفاده شده که از عناصر مهم فیلم محسوب می شود. این قطعه در انتهای فیلم روی تیتراژ به طور کامل پخش می شود.

چند سال بعد جارموش فیلمی ساخت با عنوان «قطار اسرارآمیز». یک مرد سیاهپوست که کت و شلوار قرمز رنگی به تن دارد در هر سه اپیزود فیلم حضور دارد و نقش مسوول پذیرش هتل است. این مرد که نقش غیرمعارفی را ایفا می کند همان خواننده قطعه من تو را جادو کرده‌ام، است؛ خواننده بزرگ موسیقی بلوز و راک اند رول. او را غیرعادی‌ترین خواننده موسیقی راک تا به امروز می دانند. «اسکریمین جی هاوکینز» در سال ۱۹۲۹ در اهایو به دنیا آمد. از دوران کودکی مثل اکثر سیاهان به موسیقی علاقه مند شد و در ۶ سالگی به طور خودآموز شروع به یادگیری پیانو کرد. خیلی زود در نوازندگی کیبورد مهارت پیدا کرد. در دوران نوجوانی هم شروع به یادگیری ساکسیفون کرد. در همین سن و سال هاوکینز به ورژن بوکس هم مشغول بود و در نهایت در ۲۰ سالگی قهرمان بوکس میان‌وزن در آلاسکا شد. او تشخیص داد که موسیقی کار آسان‌تری است و تصمیم گرفت یک موزیسین حرفه‌یی شود. او راه خوانندگی اپرا را در پیش گرفت. دلیل این امر صدای بم و دیافراگم قوی او بود که او را کمک می کرد بلندترین فریاده‌را بزند؛ اما نتوانست خواننده اپرا شود.

هاوکینز بعد از اینکه نتوانست به اپرا راه پیدا کند به پیانو روی آورد و با نواختن پیانو برای یک گیتاریست «جز» با نام «تینی گریمز» فعالیت حرفه‌یی خود را در دنیای موسیقی آغاز کرد. گریمز گیتاریست معروفی بود و برای «کلمن هاوکینز»، «بیلی هالیدی» و «چارلی پارکر» نوازندگی کرده بود. هاوکینز با موزیسین های مختلف جز و بلوز کار کرد، حتی شناس همکاری را پیانست شهر موسیقی جاز «کونت بیسی» را هم پیدا کرد. در آلبومی که گریمز در سال ۱۹۵۲ منتشر کرد هاوکینز برای اولین بار در یک آلبوم رسمی آواز خواند. در سال ۱۹۵۶ هاوکینز این فرصت را پیدا کرد تا یک قطعه منطبق بر خواسته‌های موسیقی شش‌صوتی خود را ضبط کند. این قطعه که معروف‌ترین اثر هنرمندی به امروز است همان قطعه «من تو را جادو کرده‌ام» بود. هاوکینز با انتشار این تک قطعه یک مرتبه به شهرت بزرگی دست پیدا کرد. این قطعه چند ماه بعد توسط خواننده بزرگ و معروف آن روزهای موسیقی بلوز «یتا سیمونه» بازخوانی شد و این اتفاق موسیقی برای هاوکینز بود. در این قطعه هاوکینز صداهای عجیب و غریب شبیه صدای حیوانات درمی آورد و با لحن یک جاسودگر آفریقایی شروع به خواندن می کند.

این قطعه بارها توسط موزیسین ها و گروه های معروف بازخوانی شد. از «ادی گای» و «کارلوس سانتانا» گرفته تا گروه «سی. سی. آر.» «دیوید گیلمور»، «اریک بوردون» و «مرلین منسون». حتی یک خواننده عرب با نام «ناناشا اطلس» یکی از موفق ترین اجراهای این قطعه را ارائه کرده است. این قطعه به عنوان اولین قطعه شکل دهننده موسیقی راک در تالار افتخارات راک اندرول ثبت شده است. هاوکینز بعد از توفیق این قطعه با موسیقی اش شخصیت خاصی پیدا کرد. او همواره با گرم یک جادوگر آفریقایی روی صحنه حاضر می شد. صدایی به دست می گرفت که در نوک آن اسکلت جمجمه انسان قرار داشت و این اسکلت همواره در حال سیگار کشیدن بود. او در لحظات بسیاری از موسیقی اش تنها به صداسازی می پردازد و صداهای عجیب از خود در می آورد که با در نظر داشتن اینکه این کارها را هاوکینز در دهه ۱۹۵۰ انجام می داده، می توان او را یکی از آوانگاردترین خوانندگان موسیقی بلوز و راک دانست. در همان سال‌های دهه ۱۹۵۰ هاوکینز چند قطعه موفق دیگر ارائه کرد مثل «هنگ تنگ» و «کت زرد» و «Deep Purple» که ظاهراً گروه پد پارپل اسم خود را از وی این قطعه برداشته اند و در نهایت در سال ۱۹۵۸ اولین آلبوم خود را با عنوان «At Home with Screamin' Jay Hawkins» منتشر کرد. هاوکینز مسیر متفاوتی از جریان اصلی موسیقی بلوز و حتی راک را طی می کرد. او اهل تجربه گرای در چگونگی اجرای اثر بود به خاطر همین امروزه بسیاری «تام ویس» را تحت تاثیر او می دانند.

بعد از اولین آلبومش پس از ۱۰ سال او دومین آلبوم را منتشر کرد. طی حدود پنج دهه فعالیت موسیقی او کمتر از ۱۰ آلبوم منتشر کرد و بیشتر به ارائه پرفرمنس های خاص خود در اجراهای زنده مشغول بود. در سال ۱۹۹۱ آلبومی از او منتشر شد با عنوان «موسیقی سیاه برای مردم سفید» که در همان عنوان به کل جریان موسیقی امریکا زنده بود که تقریباً کل موفقیت خود را مدیون سیاهپوست هاست ولی هنوز مشکلات نژادپرستی امریکایی‌ها پابرجاست. او در این آلبوم دو قطعه از تام ویس را بازخوانی کرده بود؛ یکی «Hart Attack and Vine» و دیگری «مرد بستنی فروش.»

او همچنین با «نیک کیو» و گروه «The Clash» یک تور موسیقی در سال‌های ۱۹۹۵ و ۱۹۹۶ برگزار کرد.

هاوکینز شور و شوق جنون‌بارش را تا زمان سالخوردگی اش حفظ کرد و در سال ۲۰۰۰ میلادی بعد از یک جراحی ناموفق درگذشت.

گاهی محدودیت خودبزرگ‌بینی می آورد

باربد اعلایی

آنچه می خوانید بخشی از گفت وگویی ما دربارهٔ موسیقی تلفیقی است. اما این بار با توجه به کنسرت بابک ریاحی پور در هفته جاری (۲۹ آذر تا اول دی) جاهایی از موضوع اولیه فراتر رفته‌ایم. بخش نخست این گفت‌وگو روز یکشنبه منتشر شد. —

– فکر نمی‌کنید کاملاً منطقی است که کار شما مخاطب عام نداشته باشد؟

من اصلاً نمی‌خواهم مخاطب عام داشته باشم. من می‌خواهم که اگر کنسرتی گذاشتم بر فرض در یک شب دو هزار نفر بیایند. فقط همین برای من کافی است. منتها حتی این امکان را هم نداریم.

– شما به خاطر کنسرت‌های خارج از کشور و همکاری با گروه‌های پاپ از دیگر همفکران و همکاران خود در میان مردم معروف‌ترید، فکر می‌کنید اگر الان در تالار بزرگ کشور کنسرت داشته باشید بتوانید روزی سه هزار نفر مخاطب داشته باشید؟

اگر به من فرصت تبلیغ دهند فکر می‌کنم در یک شب سه هزار نفر مخاطب داشته‌ام. منتها به شرط اینکه آلبوم‌هایم را منتشر کنند یا درست پخش شان کنند. مطمئناً در این شهر ۱۲ میلیون نفری، حداقل سه هزار نفر هستند که از کنسرت من استقبال کنند. این فقط منحص من نیست و خیلی‌های دیگر همین وضعیت را دارند.

– در حال حاضر برای آلبوم دادن مشکلی دارید؟

من با کمک دوستم شاهرخ پورماین گروهی به اسم «آتما» تشکیل داده‌ام. آتما در زبان سانسکریت یعنی روح. ما در آلبومی که با همین گروه کار کردیم موسیقی بی‌زادهایم که از قضا یک موسیقی کاملاً غربی از آب درآمد و هیچ رنگه‌یی از ایرانی بودن در آن نیست.

– این به نظر خودتان عجیب نیست که در گروه آویژه و اوهام بوده‌اید، و بعد آلبوم آزمون و خطا را منتشر کرده‌اید. این نمی‌تواند یک عقب‌گرد باشد؟

من می‌خواستم این آلبوم کاملاً راک باشد. این هنوز هم جزء دسته‌هایم است. دید گاهم به زندگی دیدگاه متنوعی است. حتی شاید روزی ببینید که آلبوم «ترنس» داده‌ام. اما دوست دارم سبکی هم داشته باشم، منتها برای پیدا کردن این سبک باید امکانات برابم فراهم باشد. چه اشکالی داشت که بر فرض وزارت ارشاد شرکتی را برای عرضه کارهای غیرپاپ ایجاد می‌کرد. فکر می‌کنم در این حالت موسیقی ما شگوفای می‌شد و چهره‌های خوبی ظهور می‌کردند. در حال حاضر اگر من یک آلبوم بدهم و آن را هیچ تهیه‌کننده‌یی ببرد، اولین سوالی که از من می‌کند این است که ویولن و تبتک دارد یا نه (می‌خندد)...

– این تنوع آذیت‌تان نمی‌کند، خیلی‌ها در فضای موسیقی راک دنبال یک امضا می‌گردند.

اتفاقاً در این کارها امضا وجود دارد. نوازندگی من خودش یک امضاست. خیلی‌ها حتی در تیتراژ تلویزیونی هم می‌توانند ساز زدن من را تشخیص دهند. اما این تجربه آخر برایم حالت عقده‌کنی داشت. واقعاً خسته شدم‌اید از اینکه به مسائل ناشی‌یی مثل مجوز و... فکر کنم. در این آلبوم می‌خواستیم خودمان را رها کنیم و چیزی را بزمیم که دوست داریم. با این شرایط حتی گاهی افسردگی می‌گیرید...

– گفته می‌شود بابک ریاحی پور به خاطر کنسرت‌های خارج از کشور با حضورش در کنسرت‌های پاپ پرتلفار به عنوان یک نوازنده، تبدیل به یک چهره شد. امکان‌ها که دیگر نوازندگان گیتاریسین نداشتند. بعضی‌ها اشاره می‌کنند که

گفت‌وگو با بابک ریاحی پور نوازنده و آهنگساز – بخش پایانی

گاهی محدودیت خودبزرگ‌بینی می آورد

باربد اعلایی

از موقعیت چیست؟ دو یا سه سالن کوچک در حد ۲۰۰ نفر که بتوانند در آنجا خودشان را محک بزنند. اینها فرصت

محک زدن ندارند و برای همین است که دچار خودبزرگ‌بینی می‌شوند. وقتی محدود می‌شوند احساس می‌کنند بزرگ هستند. این محدودیت‌ها، پدیده‌های عجیب و غریبی به وجود آورده است. عده‌یی دچار افسردگی و سرخوردگی و عقده‌حقرات می‌شوند و البته عده‌یی هم دچار خودبزرگ‌بینی. وقتی اینها نتوانستند خودشان را محک بزنند، به سمت کارهای تکراری مزخرف کشیده شدند و با شکل‌ها و ریخت‌های مختلف تنها خودشان را نشان می‌دهند و نه کارشان را.

– احساس نمی‌کنید تا زمانی که از کلام در موسیقی‌تان استفاده نمی‌کنید مخاطبان کمتری خواهید داشت. در همه‌جای دنیا رسم است که موسیقی با کلام مخاطب بیشتری داشته باشد...

با موسیقی بدون کلام هم می‌توان مخاطب داشت. به عنوان مثال در موسیقی «جو ساترلانی» و «استیو وای» از کلام استفاده نمی‌شود اما آنها هم مخاطبان خودشان را دارند.

– اگر بر فرض مخاطبان جو ساترلانی را با مخاطب گروهی مثل U2 مقایسه کنیم...

مطمئناً تعداد مخاطب این دو با هم تفاوت زیادی دارد. موضوع اصلی اینجاست که من یا هر آهنگساز دیگری چه تعداد مخاطب خواسته باشیم. خیلی‌ها به من گفتند چرا در کارهایت از کلام استفاده نکردی. اما این کنسرت برای من تجربه‌یی در موسیقی بی‌کلام است.

نمی‌دانم، شاید در کنسرت بعدی از کلام هم استفاده کنم. ولی قبل از هر چیزی می‌خواهم که خودم و بچه‌های جوانی که با هم کار می‌کنیم به عنوان یک موزیسین مطرح شویم و نشان دهیم که می‌توان یک کنسرت بی‌کلام و خوب برگزار کرد.

اشتباه خیلی از نوازنده‌های ایرانی در این است که فکر می‌کنند به واسطه خواننده‌ها شناخته می‌شوند. اما هیچ وقت چنین اتفاقی نمی‌افتد و همیشه در سایه خواننده باقی می‌مانند. فقط به واسطه کارهای بی‌کلام و خاص است که یک نوازنده شناخته می‌شود.

در همه‌جای دنیا موسیقی راک بین‌المللی داریم. البته بعضی‌از موسیقی‌ها مثل کانتری و... واقعاً مال آنهاست. برای درک کامل آن باید در همان فرهنگ بزرگ شده باشی. اما موسیقی راک از این مسائل گذشته است و هر کشوری می‌تواند موسیقی راک خودش را داشته باشد. برای مثال همین کشور ترکیه که در حال حاضر واقعاً

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

♦

گفت‌وگو با بابک ریاحی پور نوازنده و آهنگساز – بخش پایانی

گفت‌وگو با بابک ریاحی پور نوازنده و آهنگساز – بخش پایانی

محمدرضا لطفی

اعضای شیدا را به صحنه می‌آورد

ایستا: کنسرت گروه‌های شیدا، به سرپرستی و آهنگسازی محمدرضا لطفی اردیبهشت ماه سال آینده در تهران برگزار می‌شود. قرار است سه گروه شیدا در این کنسرت به اجرای برنامه بپردازند که هر کدام به‌صورت مستقل توسط این نوازنده

چیره‌دست تار و سه‌تار سرپرستی می‌شوند. گروه بزرگ شیدا با آثار جدیدی از محمدرضا لطفی به صحنه می‌روند و گروه سازی شیدا هم با آثاری از موسیقیدانان دوران قاجار. همچنین گروه سازی شیدای بانوان هم با اجرای آثار جدیدی از لطفی هنرشان را عرضه می‌کنند. گروه‌های سه‌گانه شیدا تاکنون هفت ماه است که به‌طور مستمر زیر نظر محمدرضا لطفی، تمرین می‌کنند و اردیبهشت ماه ۸۷ پس از یک سال تمرین، برنامه خود را در تهران اجرا خواهند کرد. هرچند لطفی همه گروه‌هایش را خود سرپرستی نمی‌کند، اما تاکید دارد که وظیفه آموزش و نظارت را برعهده دارد. شرایط این گروه‌ها هم به‌گونه‌یی است که نوازندگان نمی‌توانند در گروه دیگری بنوازند. محمدرضا لطفی که در آستانه ۶۰ سالگی اش به ایران بازگشت، مکتب‌خانه میرزا عبدالله و موسسه آوای شیدا را برای آموزش و اجرای موسیقی احیا کرده است. مکان اجرا و تاریخ دقیق اجرای برنامه گروه‌های شیدا تاکنون اعلام نشده است.

—=—=—

«پروانه کوه‌های زاگرس»

در بزرگداشت مشایخی

فارس : قطعه «پروانه کوه‌های زاگرس» در بزرگداشت «علیرضا مشایخی» که ۱۵ دی در تالار وحدت برگزار می‌شود، این قطعه توسط فریماه قوام‌صدری و دلبر حکیم‌آوا به صورت پیانو چهار دستی نواخته می‌شود به

طوری که هر دو نوازنده پشت یک پیانو قرار می‌گیرند و شروع به نواختن این قطعه می‌کنند. همچنین هر کدام از این نوازنده‌ها به‌طور مجزا یکی از آثار مشایخی را اجرا خواهند کرد. قطعه «پروانه کوه‌های زاگرس» از ساخته‌های علیرضا مشایخی است. در این مراسم احمدرضا احدادی به شعرخوانی قسمتی از کتاب سفرهای یومیه خود می‌پردازد. همچنین محمدرضا درویشی پژوهشگر موسیقی و کامییز روشن روان آهنگساز نیز سخنرانی خواهند کرد. در بخش دیگری از این برنامه دلبر حکیم‌آوا نوازنده پیانو به همراه پیانو فریماه قوام‌صدری ویولنسل صنم قوه‌چهدافی قطعاتی از آثار علیرضا مشایخی را اجرا خواهند کرد. بزرگداشت علیرضا مشایخی به همت سهراب حسینی یکی از شاگردان این آهنگساز ۱۵ دی ساعت ۱۸ در تالار وحدت برگزار می‌شود.

—=—=—

انتشار تار نوازی «ساکت»

فارس : تار نوازی کیوان ساکت همراه با ارکستر بزرگ قراق آلبوم موسیقی منتشر می‌شود. کیوان ساکت گفت: این آلبوم را با ارکستر

بزرگ شامل سازهای ایرانی تار، سه‌تار، دف، نی، تنبک و تمام سازهای فرنگی همچون ویولن، سازهای

بادی و چوبی و صدای امیر تقی ضبط کرده‌ایم که به روزی در بازار موسیقی منتشر می‌شود. وی افزود: این اثر که ارکستراسیون خاصی دارد شامل تصانیفی از ساخته‌های خود در ماه‌هایمن و دشتی است. این نوازنده تار در خصوص قرار گرفتن سازهای ایرانی در کنار

سازهای غربی اظهار داشت: سازهای ایرانی قابلیت اجرای ملودی‌های ظریف و رمزآلود ایرانی را بیشتر از هر ساز دیگری در جهان دارند. وی ادامه داد: من در این ارکستر سازهای ایرانی را همانند تنگینی در سازهای جهانی گذاشته‌ام و اجرای سازهای جهانی و بستر ملایم موسیقی باعث شده سازهای ایرانی به یک درخشش و جلوه‌یی برسند. ساکت در خاتمه درباره زمان انتشار این آلبوم خاطرنشان کرد: این اثر از قبل از سال یا اوایل سال آینده با صدای امیر تقی منتشر خواهد شد.

—=—=—

حذف شرط اخذ مجوز

برای برگزیدگان جشنواره فجر

فارس : مدیرکل دفتر موسیقی ارشاد گفت: گروه‌های برگزیده بخش رقابتی بیست و سومین جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر مورد حمایت ویژه قرار می‌گیرند. محمدحسین احمدی رئیس ستاد برگزاری جشنواره بین‌المللی موسیقی

فجر گفت: گروه‌های که در بخش‌های رقابتی مقام کسب می‌کنند تا سال آینده می‌توانند با حمایت دفتر موسیقی در هر نقطه از کشور بدون هزینه محدودیتی کنسرت جشنواره را اجرا کنند. وی افزود: این گروه‌ها می‌توانند خارج از نوبت و بدون اخذ مجوزهای موجود آلبوم، سی دی یا کاست کار ارائه شده در جشنواره را منتشر کنند. جشنواره بین‌المللی فجر به صورت رقابتی برگزار می‌شود و طی آن گروه‌های شرکت‌کننده در بخش‌های موسیقی سنتی و تلفیقی، کلاسیک و پاپ به رقابت با یکدیگر می‌پردازند.